

וְהִיא שְׁעֵמֶדָה

בְּרוּךְ שׁוֹמֵר הַבְּטָחָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל, בְּרוּךְ הוּא. שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חָשַׁב
אֶת הַקֶּץ, לַעֲשׂוֹת כְּמֵה שְׁאֵמֵר לְאַבְרָהָם אֲבִינוֹ בְּבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים,
שֶׁנֶּאֱמַר: וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם, יָדַע תֵּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה זְרַעְךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם,
וְעֲבָדוּם וְעֵנוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה. וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָן אֲנִכִי
וְאַחֲרָי כֵן יֵצְאוּ בְּרִכְשׁ גָּדוֹל.

מכסים את המצות ומגביהים את הכוס.

וְהִיא שְׁעֵמֶדָה לְאַבֹּתֵינוּ וְלָנוּ! שְׁלֹא אֶחָד בְּלָד עָמַד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ,
אֶלֶּא שְׁבָכַל דּוֹר וָדוֹר עֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצִילֵנוּ
מִיָּדָם.

האזינו למנגינות השונות ולביצועים השונים של הקטע "והיא שעמדה":

והיא שעמדה בלחן וביצוע של אהרון רזאל:

<https://www.youtube.com/watch?v=KKV07h85IHY>

והיא שעמדה בלחן מסורתי-עממי:

<https://www.youtube.com/watch?v=D33PEF4E0Fc>

האם אחת מן המנגינות היא המנגינה בה שירים קטע זה אצלכם בליל הסדר, או
שיש אצלכם מנגינה אחרת?

איזה מהלחנים מתאים בעיניכם יותר לקטע זה? מדוע?

חשבו על מנגינות מפורסמות ומרגשות בעיניכם שמתאימות היו להיות "מוסיקת
רקע" לקטע זה, מצאו את המנגינות ב youtube ושתפו אותנו בדף הפייסבוק שלנו:

<https://www.facebook.com/meitarim.education/>

בהגדה המסורתית מודגש שאלוהים הוא האחראי הבלעדי לגאולת בני ישראל מעבדות מצרים, ויציאתם לחירות. הדבר בולט בעיקר בעובדה שלאורך ההגדה משה – כלל איננו מוזכר. זאת בכדי להדגיש שגאולה נעשתה בידי שמיים ולא בידי אדם.

לעומת זאת, במרוצת הדורות נכתבו גרסאות חילוניות להגדה של פסח, ובראשן ההגדות הקיבוציות* שהשמיעו קול אחר.

א. קראו את הקטע הראשון, והסבירו מהי "העבדות" ומהי "החירות" על פי קטע זה (שימו לב באיזו תקופה נכתבה הגדה זו):

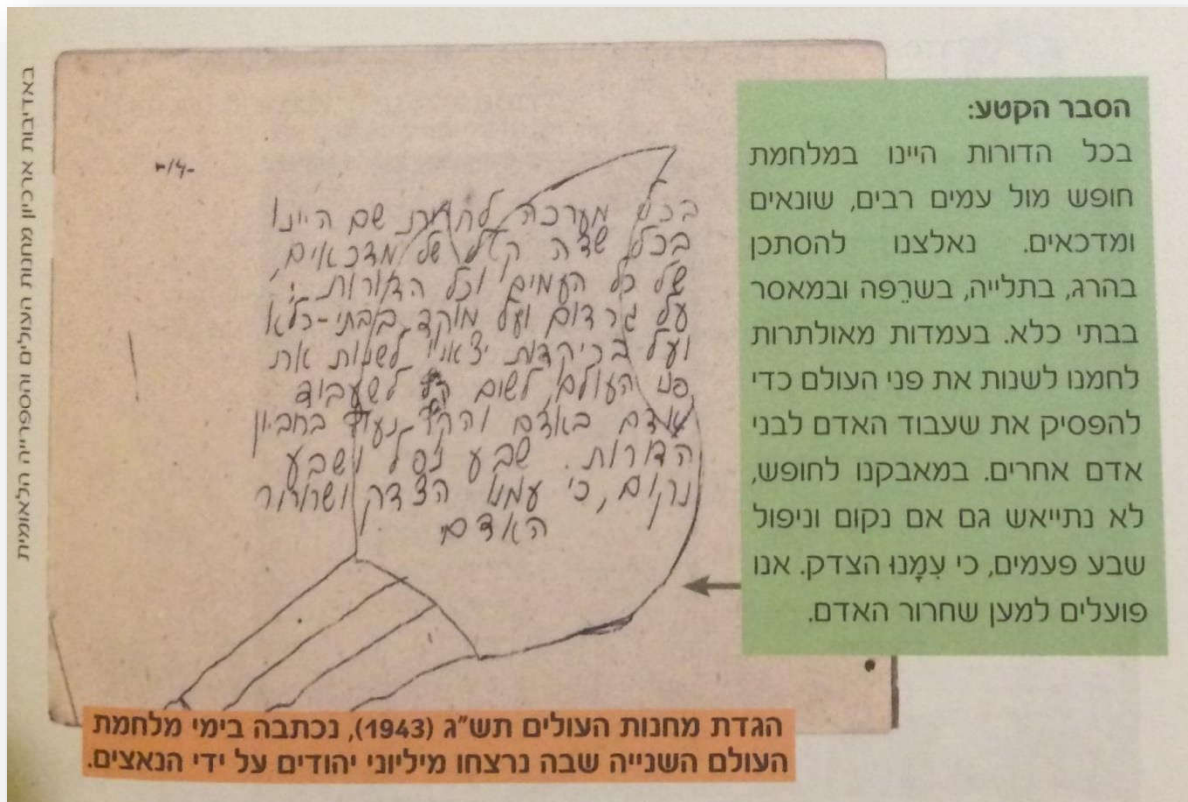
ב. על פי הקטע השני, מהי הגאולה שאותה מבקשים חברי הקיבוץ לחגוג בחג הפסח?

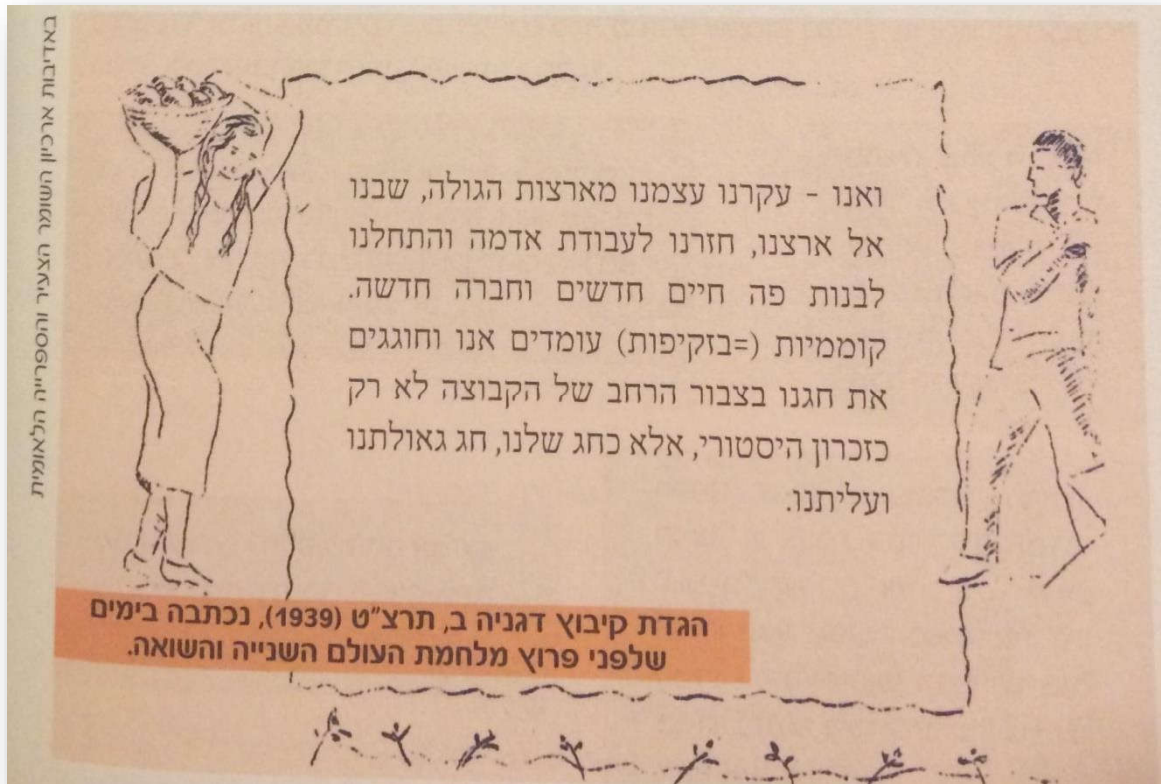
ג. "והיא שעמדה לאבותינו ולנו" – מי עמדה לאבותינו ולנו?

ד. מי, אם כן, אחראי על הצלתינו מידי אויבינו על פי הנוסח המסורתי?

ה. מי אחראי על הצלתינו מידי אויבינו על פי הקטע המצולמים מתוך "הגדת מחנות העולים" ו"הגדת קיבוץ דגניה ב"?

ו. עם איזו מהעמדות אתם מזדהים יותר: העמדה של ההגדה המסורתית המאמינה בהשגחת אלוהים על העולם ותולה בו את האחריות ליציאה מעבדות לחירות, או העמדה של ההגדות הקיבוציות "המאמינה באדם" ורואה בו כמי שנושא באחריות לצאת מעבדות לחירות? הסבירו:

***ההגדות הקיבוציות** החלו להתגבש לפני כמאה שנה, בקיבוצים חילוניים אשר רצו להבנות תרבות יהודית מתחדשת. תרבות יהודית שמצד אחד אימצה סמלים מרכזיים מהמסורת היהודית, אבל מצד שני הן הותאמו לרוח הזמן וביטאו את השקפת עולמם של חברי הקבוצים החילוניים: השקפת עולם יהודית-ציונית-חילונית.

מתאימה אותם לרוח הזמן ומטעינה אותם במשמעויות חדשות אשר תואמות להשקפת עולמם היהודים ציוניים וחילוניים.

ההגדות הקיבוציות ערכו כמה שינויים יסודיים בהגדה כך שזו תתאים להשקפת עולמם החילונית-ציונית: כעובדי אדמה הם ביקשו להבליט את האהבה לטבע ואת החגיגה החקלאית הקיימת ביסודו של פסח, ולתת לה ביטוי רחב יותר בהגדה: השמחה על היבול שמתחיל לעלות בשדות עם בא האביב.

כציוניים הם הדגישו את האירועים שהתרחשו בתקופתם – על הצדדים הקשים שבהם ועל הצדדים היפים של הציונות, והעמידו אותם בלב סיפור ההגדה, כמבטאים בצורה המיטבית את היציאה מ"עבדות" לחירות".